

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Illvstrissimi Viri Petri De Marca Archiepiscopi Parisiensis Dissertationvm De Concordia Sacerdotii Et Imperii, Sev De Libertatibvs Ecclesiæ Gallicanæ, Libri Octo

Marca, Pierre de

Parisiis, 1669

V. Quæritur an Constitutiones illæ receptæ fuerint ab Episcopis. Consilio Episcoporum res ecclesiasticas Iustinianus non pervertit Sanctiones Christianorum, ut ille affingit Procopio; sed ...

urn:nbn:de:hbz:466:1-15591

fulcitur & regia; quemadmodum loquebatur Hilarus Papa, aliquot annis ante Iustinianum. Quare Principis auctoritas perinde laeditur violatis canonibus & decretis Pontificum, ac si Reipublicæ & regni leges everterentur, quia canones vim legis regiae susceperunt. Tanta verò & tam diligens cura à Principibus adhiberi debet custodiæ canonum, ut potiore legum ecclesiasticarum quam civilem rationem habere debeant, ut monet Iustinianus in præfatione Nov. cxxxvii. *Si civiles leges, quarum potestatem nobis Deus pro sua in homines benignitate credidit, firmas ab omnibus custodiri ad obedientium securitatem studemus, quanto plus studij adhibere debemus circa sacrorum canonum & divinarum legum custodiam, quæ super salute animarum nostrarum definitæ sunt.* Vnde concludit capite primo illius Novellæ, se violatorum canonum vindicem esse debere: *si enim illa quæ à laicis peccantur, generales leges non concedunt extra inquisitionem & vindictam manere, quomodo à sanctis Apostolis & patribus super omnium hominum salute canonicè statuta despicere patiemur?*

Eandem sententiam Iustinianus expressit in epistola ad Dacianum Metropolitanam Byzacij, qua privilegia quæ Primatibus provinciarum Africanarum canones tribuunt, sua quoque auctoritate confirmanda proficitur, ita ut in violatores vetustatis, non solum ecclesiastica, sed etiam Principis vindicta exerccatur. Hæc sunt verba rescripti: *Nam quæ quis in præjudicium statutorum quibuslibet rebus usurpavit, corrigenda potius quam imitanda censemus. Si quid igitur Metropolitanæ Carthaginis, vel Primatibus Numidia vel Byzacij, Conciliorum auctoritas præstitit, & inoffensa consuetudo servavit, hoc sibi quisque optet, sibi vindicet, hoc nostra speret sanctione firmari. Nos tutores tantum sumus vetustatis & vindices; nec deerit ecclesiastica vindicta, vel nostra, in eos qui aut ambitiosa superbia aut subreptitiis postulationibus antiquitatem temerasse docebuntur. Quoniam ad divinitatis tendit injuriam qui sanctorum patrum constituta contemnere ac violare non metuit.*

IV. Hinc canonum custodiæ duobus modis prospiciebant Principes, tum delegatione magistratuum, qui verarent ne quid contra canones tentaretur, tum exactis pœnis à contumacibus, si quid perperam gestum esset; & aliquando iis rescissis quæ contra canones acta erant. Quod unice docet Novella sexta, quæ de ordinationibus Episcoporum & Clericorum lata est, cujus executionem Patriarchis uniuscujusque dioceseos, Metropolitanis, & Episcopis Iustinianus demandat. Sed præterea constitutionem il-

lam Ioanni Præfecto prætorio Orientis & Dominico Præfecto prætorio Illyrici mittit, ut executioni ejus prospiciant, ne quid contra canones agatur. Verba ultima illius constitutionis, quæ magni momenti sunt, hic apponam: *Et tua quoque Celstudo hoc sciens unâ cum semper suscepturis sedem tuam hæc servare festinet. Et si denuntiatum fuerit aliquod tale delictum, prohibeat, & maxime quæcumque in ordinationibus curialium vel officialium interdicta sunt. Nuntiet autem & nobis, ut decens super eis imponatur correctio. Utatur quoque præceptis ad clarissimos provinciarum iudices; ut & ipsi quæ sunt inspicientes, non permittant aliquid extra hoc quod à nobis constitutum est, fieri. Imminet enim eis pœna quinque librarum auri, si quidem & ipsi prævaricari videntes, non denuntiaverint aut sedi tuæ aut Imperio, ut undique decens ornatus ordinationis gradui conservetur.* Observandi sunt gradus quibus ad custodiam plenam canonum pervenitur. Lex decernitur à Principe post constitutos canones, quæ eorum executionem Patriarchis & ceteris Episcopis præcipit. Eadem lex in acta Præfectorum prætorio refertur, qui unâ cum Præsidibus provinciarum violari canones prohibeant. Et si infraacti fuerint, ea de re ad Principem referant, qui malè gesta corrigeret. Itaque vetare & prohibere possunt magistratus, sed corrigere quæ perperam acta fuerint, soli Principi competit. Novella constitutio centesima vigesima tertia, quæ compendium Iuris Canonici complectitur, ad Petrum Præfectum prætorio perscripta est, ut auctoritate sua ejus executionem juvet: *Tua igitur gloria, quæ per presentem legem in perpetuum valituram nostra sanxit tranquillitas, per omnia custodiri provideat.* Inter ceteras autem pœnas quas in Episcopos & Clericos ea lege constituit, frequens est expulsio à sacerdotio, quam vi constitutionis suæ fieri disertè præcipit, aliòsque in depulsorum locum subrogari.

V. Aliquis fortasse excipiet, Iustinianum quidem proferendæ jurisdictionis suæ cupidum hoc sibi jus arrogasse ut custodiam canonum ad correctionem eorum quæ contra canones tentata erant extenderet; sed hoc Episcopis acceptum non fuisse, vel anteriores Principes, quibus pietas cordi erat, ab hac usurpatione abstinuisse. Si quis tamen inspicere velit quàm sollicito studio cum peritioribus Episcopis de rebus ecclesiasticis Iustinianus tractaret, nunquam in animum inducet eum in jurisdictionem ecclesiasticam adeo impudenter grassatum ut multi sibi persuaserunt. Sic autem intentus erat in rerum divinarum contemplationem, ut Artabanus & conjurati hanc occasionem illi

Nov. vi. arch. Collat. 1. juxta veterem transi. sionem.

Nov. 111. arch. collat. 1. juxta veterem transi. sionem.

Procop. lib. 3. de bell. Goth. Καὶ οὕτως ἀρβύλα...

Procopius in Ane- dotti: Sacerdotes Faustinum accusant...

2. Νίκωνος ἡ- μάτι, καὶ τὸν ἕνα...

Procopius. ... ἀπολλομένη...

trucidando opportunissimam sperarent, te- ste Procopio: Perpetuo sine custodibus desidet, inquit, ad multam noctem in museo cum se- nioribus quibusque Sacerdotibus attentissimo stu- dio arcana Christianorum dogmatum investi- gans. Eustathius etiam, in vita Eurychij, eo nomine maximè hunc Principem commen- dat, quòd posthabitis omnibus aliis curis, illam unam & solam nunquam intermitte- ret, divina dogmata investigandi, & hereti- cos confutandi. Quare assentiri non possum Nicolao Alemanno viro eruditissimo: qui perfrictum à Procopio Iustinianum putat, quòd ecclesiasticas sanctiones perverterit, etsi passim in Novellis ipse se vindicem & custodem canonum appellet. Quod Aleman- nus non è Procopio hausit, sed è sententia quam auctori illi sua interpretatione affixit; ne prætermisisse videretur Procopius hanc suggillandi Iustiniani occasionem. E- enim Procopius recitat Faustini cujusdam Palæstini sævitiam & impietatem, qui Sama- rita cùm esset, Christianum nomen simula- vit, & Palæstinæ proconsularum adeptus, Christianos ejus provinciæ gravissimis inju- riis vexavit. Delatus Faustinus, Senatus ju- dicio, urgente Iustiniano, damnatur in exi- lium. Sed statim Princeps pecunia corrup- tus sententiam rescidit, eandem dignitatem Faustino restituit, qui omnia securius quàm antea per libidinem gessit. Vnde colligit Procopius Christianorum jura, seu justas eor- um rationes, Iustinianum dissimulasse, & insuperhabuisse injurias quæ illis ab acerbo illo & perfido Proconsule inferebantur. Hæc sunt Procopij verba: ὃν πᾶσι μὲν ὁμοῦ Ἰουστινιανὸς ἠρότοι τὰ χειριστῶν διατάγματα ἀεὶ ἐπέλλεν ἡεῖν, ἤτις περὶ ἃ πολλῶν εἰρημῶν ἡμῶν, ἀλλ' ἐν τῷ ᾧ βραχέων ὄντων, τεκμηριῶν ἔστιν. Quæ sic vir eruditus interpretatur: Pauci quidem hæc; ex quibus intelligere tamen liceat, ut Iustiniano li- buit Christianorum sanctiones pervertere. hæc- que ad Novellarum editionem transfert. Quorum verborum tamen hæc est significa- tio: Quomodo Iustinianus Christianorum jura dissimulaverit, ex his quæ breviter diximus, in- telligere licet. Quæ de rebus à Faustino per summam injuriam ablatis intelligenda sunt. ἀεὶ ἐπέλλεν enim hic dissimulare verti debuit, quemadmodum idem Alemannus reddit in duobus Procopij locis ad marginem prære- sentatis, & διατάγματα jura, vel justas ratio- nes, non autem sanctiones. In eandem quo- que sententiam Procopius superioribus ver- bis recitaverat Arsenij cujusdam Palæstini flagitia: qui etsi cum Samaritis sentiret, Christianam fidem profitebatur, cùmque in aula summa ejus esset gratia, per parentem fratremque suum, qui patriam seetam diffi-

mulabant, Christianos contumeliosissimè vexavit. Illi quidem à civibus suis trucidati sunt: sed Arsenium barbarum auctorem nullo affecit incommodo Iustinianus, nisi quod regiâ prohibuit, ne diutius ea super se Christianorum votis fatigaretur. Inde Procopius Pauli Alexandrini depositionem nar- rat, & Faustini deprædationes, de quibus jam dictum. Vnde patet quantopere aliena sit à mente Procopij sententia quæ illi ab Alemanno de industria tribuitur, ut inde occasionem sumat carpendæ immoderate Iustiniani licentiæ in condendis ecclesiasti- cis constitutionibus: quas ut ab Episcopis in Oriente susceptas non negat, Patriarcha- rum vel oscitantia vel adulatione, ut ille pu- tat, ita in Occidentis Ecclesias minimè per- vasisse asserit. Sed superiore libro ostendis- mus has Iustiniani Novellas ecclesiasticas à Romanis Pontificibus laudatas & appro- batas fuisse.

VI. Quod ad quæstionem præsentem pertinet, ex Actis Synodi Constantinopoli- tanæ sub Mena constat manifestam cano- num violationem aut à Principe aut à Syno- do castigari posse. Theodora Augusta Anthimum Ecclesiæ Trapezuntinæ in Diocesi Pontica Episcopum ad sedem Constantino- politanam absque synodi judicio transtule- rat; repugnantibus licet canonibus, qui mi- grationem istam vetant, & præcipue cùm à minori sede ad majorem profilitur. Agape- tus Papa post adventum suum in regiam ur- bem, rogante Iustiniano, Anthimum à sede Constantinopolitana removit: quem deinde Synodus habita à Mena Patriarcha Con- stantinopolitano, hæreseos convictum, episcopi dignitate dejecit. Hujus Synodi actis insertus est & ab omnibus probatus libellus quem Marianus à se & ab omnibus provin- ciæ Hierosolymitanæ & secundæ Syriæ Ab- batibus subscriptum Iustiniano adversus Anthimum obtulit, quo docet liberum Principi fuisse hunc Anthimum, quòd ad- versus canones Ecclesiæ Constantinopoli- tanam invasisset, ab ea sede detrudere; sed rectè maluisse hac de re ab Archiepiscopo veteris Romæ judicium canonicum ferri. Vnde constat graviter errare Balsamonem in commentario canonis Africani, quo Epi- scopus ab una Ecclesia in alteram migrans, judiciaria potestate excludi potest, si Episcoporum monitis obtemperare nolit. E- enim Balsamo existimat auctoritatem publi- cam adhibendam, postquam judicio synodi ob illam translationem damnatus fuerit, quod alienum esse ab usu horum temporum discimus è verbis Mariani. Quæ quidem non incogitanti exciderunt; cùm ex Theodosij

Small marginal notes in Greek and Latin script, including references to other works and authors.